

Husarknappar, *Sanvitalia speciosa* 'Million Suns'

Den kraftiga plantan är lätt att transportera och mycket motståndskraftig mot sjukdomar och skadedjur. Till och med sniglarna undviker den.

Blommans diameter är 1 cm. Blommor ca 100 dagar efter sådd. På ett gram går det 1400 frön. Sås i 18 °C, odlingstemperatur 15 °C. Annuell växt, som blir 20 cm hög och 30 cm bred. Vid utplantering i rabatt är avståndet 20 x 25 cm. Vill ha en solig växtplats.

Rosen 'Tarja Halonen' och perennen waldsteinia är månadens växter i maj 09

Rosa 'Tarja Halonen' är härdig åtminstone upp till zon IV. Den passar som friväxande häck och som skyddsplantering, klarar sig också på näringsfattiga och torra ställen. Unga skott är rödbruna till färgen och har endast få taggar. Bildar få rotskott.

Blomningen inleds i månadsskiftet juni-juli och räcker 2-3 veckor. De halvfyllda, mildt doftande blommorna är omkring 7,5 cm i genomsnitt. De gula ståndarna syns tydligt. Typiska är kronbladens mörkröda prickar och strimmor. Till hösten bildas rikligt med rödororange, rätt stora nypon.

Waldsteinia ternata är en perenn som kommer bäst till sin rätt som stora mattor. Den trivs både i sol och i skugga, till och med under stora träd och buskar bara den får ett minst 20 cm tjockt lager växtunderlag. Växten sprids med revor som går både under och ovan jordytan.

De glänsande, tredelade bladen övervintrar till största del. På snöfria ställen kan en del av bladen bli bruna. Blommorna påminner om jordgubbsblommor till både form och storlek, men färgen är gul. Blomningen inleds i allmänhet i medlet av maj och räcker cirka tre veckor.

Biologiskt växtskydd i prydnadsväxtodling

Svenska Jordbruksverket har gett ut en ny skrift, sammanställd av Anna-Karin Johansson på Vendel trädgårdsrådgivning. Här behandlas både krukväxter, utplanteringsväxter, tulpaner, perenner, kryddor och plantskoleväxter.

Skriften kan beställas på Jordbruksverkets webbplats, www.sjv.se (välj: blanketter och trycksaker, därefter välj: nya trycksaker) för 52 kronor + moms.

UV-ljus mot svampsjukdomar

Universitetet i Wageningen, Holland, har i laboratorieförsök fått god hämmande effekt med UVC-ljus mot växtpatogena svampar och bakterier. Metoden baseras på att både svampar och växter är känsliga för UVC-ljus, men svamparna tål en mycket lägre dosering än växter. Den dos av UVC-ljus, som förstör svampar och bakterier, är så låg att den inte ger skador på plantorna.

Många praktiska försök i Holland har visat lovande effekt av UVC-ljus mot bl.a. gurkbladmögel, mjöldagg på jordgubbar samt gråmögel.

UVC-ljus verkar endast på de delar av svampen, som direkt träffas av ljuset. Därför har UVC ingen effekt på svampsjukdomar som huvudsakligen lever inne i plantan. UVC-ljus har god effekt på svampmycel men mycket liten effekt på svampsporer. Ju mera etablerad en svampsjukdom är i odlingen, desto mindre effekt har UVC-behandlingen.

UVC-ljuset kan inte tränga in i plantan, utan ska alltså direkt träffa svampen för att ha någon effekt. Verkningen beror på att DNA inne i mycelet förstörs. Så snart ljuset försvinner, upphör också verkningen. För att effekten ska bibehållas och svampen kontrolleras, ska behand-

lingen med UVC-ljus upprepas med passande intervaller. I praktiken 4-6 gånger per vecka. Om man slutar använda UVC-ljus, kommer svampen tillbaka.

Metoden med UVC-ljus kan inte ensam klara av bekämpningen, utan den ska användas som ett av flera verktyg i kampen mot svampsjukdomar. I växthus har man kommit längst med UVC i rosor, paprika, tomat och gurka.

Ultraviolettt ljus är elektromagnetisk strålning med kortare våglängd än synligt ljus, men längre än hos röntgenstrålning. Ultraviolettt ljus täcker våglängderna från 10 till 380 nm. Den kan indelas i UVA (380-320 nm), UVB (320-280 nm), UVC (280-185 nm) och UVD (185-10 nm).

UV-ljus förekommer naturligt i solljuset. UVD- och UVC-ljus absorberas fullständigt i atmosfären och kommer inte fram till jordens yta. UVB-ljuset är det som gör huden brun när man tar sol. För mycket av UVA- och UVB-ljus kan ge hudcancer. UVC-ljus får huden att rodna och kan skada ögonen. Därför ska man använda solglasögon vid arbete med UVC-lampor.

Källa: Gartner tidende 8/2009